

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад
«ОДЕСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»

**Методичні поради
щодо оформлення документації
з навчальної практики
«ПРАКТИКА В РОЛІ ПОМІЧНИКА ВИХОВАТЕЛЯ»
для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта, А2 Дошкільна освіта**

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою навчальної практики «Практика в ролі помічника вихователя» є формування уявлень про організацію освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, інноваційних видів життєдіяльності, формування вмінь організації та керівництва різними видами життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Завдання практики:

- ознайомитись з особливостями організації освітнього процесу в ЗДО, особливостями організації розпорядку дня, з його загальними складовими, послідовністю їх проведення з дітьми дошкільного віку;
- ознайомитись з особливостями організації різних видів життєдіяльності з дітьми дошкільного віку;
- ознайомитись з особливостями організації прогулянок, своєрідністю проведення спостережень, ігрової, трудової діяльності дошкільнят, з необхідністю гнучко коригувати заплановану роботу відповідно до інтересів та настроїв вихованців; змін у природі;
- ознайомити здобувачів освіти з формами організації освітнього процесу в ЗДО, з сучасними підходами до організації занять, проектно-ігрової діяльності, інтегрованою з іншими продуктивними її видами;
- формувати професійні знання та вміння в процесі залучення здобувачів освіти до допомоги вихователям в підготовці та проведенні рухливих та дидактичних ігор, трудових доручень, індивідуальної роботи з розвитку моральної, емоційно-вольової, пізнавальної, мовленнєвої сфер, з образотворчої діяльності;
- формувати вміння щодо організації і керівництва ігровою, художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, театральна) діяльністю дітей дошкільного віку (з підгрупою дітей);
- формувати уявлення про технології організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в групах дітей дошкільного віку, допомагаючи у виготовленні саморобок, атрибутки, посібників, сенсорних матеріалів відповідно вікових закономірностей розвитку дітей, їх інтересів;
- формувати вміння оцінювати індивідуальні особливості дітей на основі спостережень, бесід з дітьми та вихователем.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Завдання практики спрямовані на формування наступних компетенцій:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових дисциплін дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-14. Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.

СК-15. Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу, у тому числі й з особами з особливими освітніми потребами.

Програмні результати навчання

РН-12. Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії;

РН-13. Знати нормативно-правові документи, законодавчі акти у сфері дошкільної освіти і використовувати їх у практичній діяльності;

РН-17. Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур;

РН-18. Організовувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;

РН-19. Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку та з особами з особливими освітніми потребами;

РН-23. Сприяти взаємодії та розвивати міжособистісне спілкування дітей дошкільного (раннього та переддошкільного) віку з мовленнєвими порушеннями.

РН-26. Застосовувати комплексних художній підхід для створення цілісного образу.

РН-29. Складати програми оздоровчої та профілактичної мети, організовувати та проводити спортивні та фізкультурно-оздоровчі заходи з дітьми дошкільного (раннього та переддошкільного) віку.

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1 сторінка

(назва навчального закладу)

ЩОДЕННИК

з навчальної практики

««Практика в ролі помічника вихователя»»

студента (тки) _____ курсу групи _____

спеціальності _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Одеський ЗДО № _____

Група _____

Вихователь _____

Методист _____

Термін проходження практики: з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

2 сторінка

Студент _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув у Одеський ЗДО «Ясла-садок» № ____

Печатка ЗДО «__» _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з Одеського ЗДО «Ясла-садок» № ____

Печатка ЗДО «__» _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

В щоденнику мають бути такі відомості:

1. Короткі відомості про заклад дошкільної освіти (кількість вікових груп і вихователів, тощо).
2. Інструкція з охорони життя та здоров'я дітей дошкільного віку.
3. Режим дня, розклад занять.
4. Комплекс ранкової гімнастики на 2 тижні.
6. Робочі записи у щоденнику.

ОРІЄНТОВНІ СХЕМИ АНАЛІЗУ РЕЖИМНИХ ПРОЦЕСІВ

Схема №1 Прийом дітей.

- Як вихователь зустрічає дітей? (привітно, лагідно, уважно чи навпаки)
- На що звертає увагу? (зовнішній вигляд, привітання з вихователем і дітьми, прощання з батьками)
- Чи запитує дитину що-небудь? Якщо запитує, то що саме?
- Які види діяльності організовуються для дітей?
- Якщо прийом проводиться на свіжому повітрі, які іграшки, ігровий матеріал винесено на майданчик?
- Чи допомагають іграшки і матеріали організувати дитячі ігри?
- Як організовано роздягання? (обладнання роздягальної кімнати, рівень культурно-гігієнічних навичок у дітей, прийоми, які використовує вихователь).

Схема №2 Ранкова гімнастика.

- Місце проведення гімнастики (групова кімната, зал, майданчик та ін.)
- Підбір іграшок, предметів, правильність, доцільність їх використання
- Супровід гімнастики (музика)
- Як він допомагає виконанню вправ, його чіткість, динамічність
- Підбір вправ (кількість, характер, послідовність, дозування)
- Активність дітей під час гімнастики, чіткість правильність виконання, методичні прийоми
- Тривалість ранкової гімнастики
- Емоційний стан дітей
- Як організований перехід від ранкової гімнастики до миття рук (обладнання умивальної кімнати, культурно-гігієнічних навички дітей, які прийоми використовує вих-тель, щоб миття рук пройшло швидко, організовано і правильно, чи вдалі ці прийоми?Чи використовує вихователь цей процес для розширення кругозору дітей?).

Схема №3 Сніданок.

- Як готуються столи до сніданку (чи правильно вони розміщені, яка сервіровка)
- Тривалість сніданку (чи точно за режимом дня діти сіли снідати, скільки триває сніданок, чи відповідає цей час встановленому режиму, чому діти не встигають вчасно закінчити сніданок)
- Яку освітню роботу проводить вихователь під час сніданку?
- Рівень культурно-гігієнічних навичок у дітей

– Які прийоми використовує вихователь для виховання культурно-гігієнічних навичок під час приймання їжі?

– Які є упущення в його роботі?

Схема №4 Підготовка до прогулянки.

– Чи створені сприятливі умови для одягання дітей? Як вони відповідають вимогам програми?

– Які прийоми використовує вихователь?

– Як вдало їх використовує?

– Скільки часу триває одягання?

– Чи є резерви його прискорення?

– Як вихователь використовує цей режимний процес для розширення світогляду дітей?

Схема №5 Прогулянка.

– Місце проведення прогулянки

– Які види діяльності дітей організовано на прогулянці?

– Чи створено для цього відповідні умови?

– Як вихователь використовує прогулянку для розширення знань дітей?

– Чи правильно організовано спостереження: вибір об'єкту, постановка завдань, характер запитань і пояснень, включення художнього слова, активність дітей на прогулянці (скільки рухливих ігор проводилось, їх характер, участь в них дітей)

– Чи проводилась індивідуальна робота з дітьми, з ким, з яких розділів, на якому матеріалі, з якою метою?

– Емоційний стан дітей під час прогулянки і її закінчення.

ОРІЄНТОВНІ СХЕМИ АНАЛІЗУ ІГОР

Схема №1 Схема аналізу рухливої гри

Вид рухливої гри (за змістом – сюжетна, не сюжетна; за характером рухливості – великої, середньої, малої; в залежності від основного руху, який переважає в грі – з ходьбою, бігом, стрибками, лазінням, метанням)

Добір гри відповідно до місця в режимі дня

Визначення мети гри (правильність її у відповідності до вимог програми, наявність навчальних та виховних завдань, доступність, конкретність, послідовність визначення завдання)

Підготовка до гри.

Підготовка вихователя:

- Визначення завдань гри, добір необхідного обладнання, виготовлення атрибутів, їх кількість, вигляд, доцільність відповідно програмових завдань

- Створення умов для проведення гри (прибирання, зволоження майданчика чи кімнати, розташування обладнання, атрибутів, розмітка для гри)

Підготовка дітей:

- Одяг, взуття

- Визначення текстівок, ознайомлення з поведками звірів, пташок, професіями тощо

- Наявність рухових умінь та навичок.

Організація дітей на гру:

- Збір на гру відповідно віку дітей (показ іграшки, сигнал, домовленість про місце збору, допомога дітей, змагання т. п.).

Хід гри:

- Пояснення і закріплення правил гри у відповідності до вікової групи

- Чіткість, конкретність, лаконічність, емоційність плану вихователя

- Розподіл ролей, участь вихователя у розподілі ролей

- Роздача атрибутів, залучення дітей

- Початок гри (своєчасність, доцільність сигналів)

- Активність дітей у грі, дотримання виконання правил, дій, емоційність, дисциплінованість

- Керівництво вихователем гри відповідно до вікової групи

- Регулювання фізичного навантаження на дітей, дозування рухів

- Закінчення гри, кількість повторень, тривалість

- Правильність аналізу у відповідності до вікової групи.

Результат гри:

- Виконання освітніх завдань;

- Виховні моменти проведення рухливої гри.

Схема №2 Схема аналізу дидактичної гри

Чи правильно підібрано програмовий зміст дидактичної гри (чи відповідає він програмі на даному етапі роботи в групі, як визначені завдання)

Чи дає можливість підібрана дидактична гра здійснити запланований програмовий зміст (довести, чому він відповідає або не відповідає, виходячи з правил гри)

Чи продумані структурні компоненти дидактичної гри (подача пізнавальних завдань, пояснення ігрових дій, роз'яснення правил гри)

Місце проведення дидактичної гри в режимі дня (самостійна, як заняття або його частина)

В якому варіанті проводиться гра

Які знання і вміння діти одержали в ході дидактичної гри, доцільність її проведення
Об'єднання і самоорганізація дітей, їх поведінка і проявлення активності дії
дітей,(розмірковують, порівнюють, вибирають)

Чи спрямована гра на регулювання позитивних взаємин між дітьми

Як вихователь керує ходом гри, як її закінчив, чи одержали діти задоволення від гри.

Індивідуальний підхід до дітей, допомога окремим дітям, активізація їх мислення

Участь дітей в аналізі і оцінка дій товаришів у грі.

Схема №3 Схема аналізу бесіди

Відповідність бесіди віку дітей, рівню їх знань і досвіду

Правильність підбору завдань (пізнавальних, мовних, виховних)

Початок бесіди:

- Повідомлення дітям теми, їх зацікавлення

- Вміння вихователя активізувати дітей.

Хід бесіди:

- Використання різних видів наочності, літературного матеріалу (уривків з оповідань, віршів)

- Запитання до дітей: вид питань: творчі чи репродуктивні, першого чи другого порядку, глибина, послідовність відповідей дітей, чи вимагають повної відповіді дітей

- Уточнення, розширення знань дітей у ході заняття

- Чи повідомлено дітям нові знання

- Участь всієї групи дітей у бесіді

- Уміння дітей відповідати поширеним реченням, граматично правильна вимова дітей, багатство їх словника, змістовність відповіді

- З яких логічно пов'язаних частин складається бесіда.

Підсумок бесіди:

- Повторення нових, здобутих у ході бесіди знань

- Аналіз та оцінка відповідей дітей з їх участю.

Керівництво вихователя ходом бесіди:

- Методи і прийоми, що використовувалися

- Як діти вчилися у ході бесіди давати чіткі, змістовні відповіді

- Як здійснювалися завдання морального виховання дошкільників

- Аналіз мови вихователя і дітей на занятті

- Активізація всіх дітей

- Використання навчальних та виховних завдань, жвавість, емоційність та тривалість бесіди.

Висновки.

ОРІЄНТОВНІ СХЕМИ АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

Схема №1

Параметри аналізу	Рівні			
	Критичний	Середній	Припустимий	Оптимальний, або високий
Організаційний момент	Організаційний момент відсутній	Організаційний момент «затягнутий»	Організаційний момент замінено постановкою мети	Організовано роботу дітей
Мотивація, доцільність використання сюрпризного моменту	Мотивація (спонукання до дії) відсутні	Мотивація формальна	Мотивація слабка або подана в середині заняття	Мотивація достатня
Зв'язок із попереднім матеріалом. Актуалізація знань дітей	Немає зв'язку з попереднім матеріалом, знання дітей не актуалізовано	Багатослівність вихователя, актуалізація знань відбувається через розповідь дорослого	Знання актуалізуються невмотивовано	Знання дітей актуалізовано. Є зв'язок із попередньо вивченим матеріалом
Доцільність використання методів і прийомів на занятті. Місце ігрових прийомів	Відсутня специфіка у доборі методів і прийомів щодо змісту запропонованого матеріалу	Специфіка декларативна, не підтверджується освітніми потребами і можливостями дітей групи. Обрані прийоми не завжди доцільні	Специфіка у доборі є, але має місце перевантаженість заняття ігровими прийомами.	Є специфіка у доборі методів і прийомів навчання
Структура заняття	Структуру заняття обрано спонтанно. Недоцільний розподіл часу на структурні компоненти	Заняття складається із трьох частин. Розподіл часу на структурні компоненти недоцільний	Заняття складається із чотирьох частин. Структура гнучка, проте відведено мало часу на оцінно-контрольну діяльність дітей	Структура заняття гнучка, логічна, хронологічно витримана

Види діяльності, які використано на занятті	Види діяльності одноманітні, непродуктивні	Види діяльності непродуктивні. Відсутні або не в повному обсязі задіяні такі види діяльності, як: комунікативна, пізнавальна, перетворювальна, оцінно-контрольна	Види діяльності продуктивні, застосовано всі або майже всі види діяльності	Заняття побудовано з використанням продуктивних видів діяльності
Використання наочності, врахування форм пізнання дитиною довкілля	Недоцільне використання наочного матеріалу (недостатня кількість або перевантаженість), не враховано форми пізнання довкілля	Наочність відповідає віковим особливостям дітей групи. Не враховано форми пізнання довкілля або превалює одна із форм	Наочності достатньо. Враховано форми пізнання	Чуттєва і абстрактна форми пізнання знаходяться в оптимальному співвідношенні: кількість та якість наочності відповідають вимогам
Індивідуалізація та диференціація	Індивідуалізація та диференціація відсутні	Має місце лише зовнішня диференціація – розподіл дітей на підгрупи	Є зовнішня диференціація, індивідуальний підхід здійснюється на рівні виправлення помилок	Мають місце диференціація та індивідуалізація
Стимулювання пізнавальної активності дітей	Стимулювання пізнавальної активності дітей відсутнє	Пізнавальна активність стимулюється лише зауваженнями педагога	Пізнавальна активність стимулюється проблемно-пошуковими завданнями	Пізнавальна активність стимулюється різними засобами
Мовленнєва активність дітей на занятті	Мовленнєва активність низька. Переважає інформаційний монолог вихователя. Відсутність роботи з мовлення	Мовленнєва активність дітей середня. Недостатня активація мовленнєво пасивних дітей. Переважають завдання	Мовленнєва активність дітей достатня	Мовленнєва активність дітей висока

	виправдано специфікою заняття	репродуктивного характеру		
Перетворювальна діяльність	Перетворювальна діяльність відсутня. У дітей не було часу на цей вид діяльності	Дітям було запропоновано цей вид діяльності, але не вистачило часу на завершення роботи	Перетворювальна діяльність була запланована в структурі заняття, часу достатньо	Розподіл частин заняття виправданий. Дітям з високим і достатнім рівнем розвитку було запропоновано творчі завдання
Оцінно-контрольна діяльність (рефлексія)	Оцінно-контрольні дії у дітей не сформовано. Вихователь не запропонував завдання на рефлексію	Вихователь намагався формувати оцінно-контрольні дії, проте часу на цей вид діяльності не вистачило	Оцінно-контрольні дії формувалися упродовж усього заняття. Запропоновано завдання на рефлексію	Оцінно-контрольні дії у дітей сформовано на достатньому рівні, цікаві завдання на рефлексію

Схема №2

1. Організаційна діяльність вихователя на занятті:

- наявність конспекту, відповідність теми до мети, типу і виду;
- оснащення дидактичними посібниками, ТЗН та ефективність їх використання;
- зв'язок між частинами заняття, раціональність використання часу, динаміка

заняття (рухова активність дітей)

2. Освітня діяльність вихователя на занятті:

- які знання нові, які закріплені;
- зв'язок із попереднім матеріалом;
- їх зв'язок із життям;
- доступність та послідовність викладу;
- чи є ускладнення завдань;
- як здійснювався диференційований підхід;
- ефективність використання інноваційної технології чи активних методів

роботи;

- як виконана мета (повністю, частково, недостатньо, не відповідає змісту заняття чи інше).

3. Виховна діяльність вихователя на занятті:

- як вирішувалися питання морального виховання;
- взаємовідносин між дітьми, вихователя і дітей;
- методи і прийоми (бесіда, пояснення, проблемна ситуація тощо) та

ефективність їх використання.

4. Діяльність дітей на занятті:

- як довго підтримували інтерес;
- рівень їх мовленнєвої активності;
- рівень навичок самостійної роботи;

— рівень навчальної діяльності (як слухають і розуміють вихователя, як діють за її вказівками, як завершують розпочату справу, чи здатні самоаналізувати свою роботу), прояв ініціативи, кмітливості, розмірковування, бажання працювати у парі, у підгрупі.

5. Прояв особистісних якостей вихователя на занятті:

- мова – сила голосу, інтонація, темп, дикція, міміка, жести;
- культура взаємодії з дітьми та дидактичним матеріалом;
- стиль педагогічного керівництва групою дітей;
- зовнішній вигляд вихователя.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА САМОАНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

1. Чи відповідає моє заняття програмі?
2. Чи правильно мною були визначені і розв'язані на занятті навчальні, розвивальні і виховні завдання?
3. Чи оптимально було визначено зміст заняття, чи відповідає він завданням?
4. Що було основним, найсуттєвішим на занятті? Чи зумів/ла я акцентувати увагу дітей на його вивченні?
5. Чи вдало визначена структура заняття? Чи була організована на занятті робота із формування основних умінь, навичок, інтересів дітей?
6. Які принципи, методи і засоби навчання були використані на занятті? Чи були вдалими вибір і поєднання?
7. Які форми навчання (фронтальні, групові, індивідуальні) домінували на занятті? Чи були вдалими їх вибір і поєднання?
8. Чи об'єктивно і коректно оцінені мною знання дітей?
9. Чи правильно здійснювався на занятті інструктаж, визначалися обсяг і складність завдань?
10. Чи було воно диференційованим?
11. Що було зайвим у моїй діяльності?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аржанухіна С. В., Бабиніна Ю. Р. Формування музичної культури дошкільників під Аржанухіна С. В., Бабиніна Ю. Р. Формування музичної культури дошкільників під час проведення музичних занять. Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 31 січня – 1 лютого 2020 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 2. С. 7-9.
2. Базовий компонент дошкільної освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. №33. 38 с.
3. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник для учнів педагогічних коледжів спеціальності 012 Дошкільна освіта. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.
4. Бочелюк О. І., Романюк Т. В. Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу. Х.: Вид-во «Ранок», 2015. 192 с.
5. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 256 с.
6. Горопаха Н. М., Н. В. Маліновська. Особливості мотивів навчально-мовленнєвої діяльності старших дошкільників. Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / за наук. ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Вип. 35. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2017. С. 119-129.
7. Грицкова Ю. В. Педагогічна практика у закладах дошкільної освіти: програма та методичні рекомендації [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання]. Харків: Монограф, 2019. 88 с.
8. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богиніч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. К. : Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2016. 304 с.
9. Долинський Б. Види і характеристика дитячих ігор // Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. наук. праць. Вип. 13, ч. 1: Серія: Педагогіка і психологія. Ялта : РВВ КГУ, 2007. С. 144-153
10. Дорошенко Т.М., Мацько В.В. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень:навч.посіб. Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. 96 с.
11. Зайцева Т., Юрчик Н. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку: посібник на допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 328 с
12. Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи: зб. наукових праць / за заг. ред.: О.О. Максимової, М.А. Федорової. Житомир: ФОП Левковець, 2024. 224 с.
13. Каньоса Н. Г., Олійник О. М. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку : навч.-метод. посіб. // авт. упор. Каньоса Н. Г., Олійник О. М. Київ : Міленіум, 2019. 106 с.
14. Книга Криничка. Збірка творів для читання наймолодшим / упоряд.: Л. А. Грицюк. 2ге вид. зі змін. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 160 с.
15. Кубата Н. П., Айзенбарт М. М. Гра як засіб формування соціальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку. Young Scientist. №5 (57) May, 2018. С. 53-57.
16. Лисенко Н. Використання спостережень в роботі з екологічного виховання дошкільників. Дитячий садок. 2014. № 25-26. С. 10-44.
17. Лохвицька Л. Основи безпечної поведінки закладаються у дошкільному віці. Безпека життєдіяльності. 2012. №1. С. 15–18.

18. Лохвицька Л. В., Андрущенко Т. К. Виховання здорової дитини в сучасній сім'ї. Сім'я – берегиня здоров'я дитини : [навч.метод. посіб.]. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 228 с.
19. Ляховець О. О. Значення дидактичної гри для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки». Випуск 8. 2018. С. 106-110.
20. Маліновська Н.В. Гра як засіб формування навичок письма у дітей передшкільного віку. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського. Випуск 1 (126). Серія: Педагогіка. Одеса, 2019. С. 26-31.
21. Маліновська Н.В. Підготовка ліворукої дитини до письма. Психолого-педагогічні умови гуманізації навчально-виховного процесу у школі та ЗВН: збірник наукових праць. №1 (21). Рівне: РВЦ МКГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2019. С. 89-97.
22. Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 17 (60). Рівне: РДГУ, 2017. С. 157-160.
23. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 297 с.
24. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець : автор. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна, К. І. Волинець та ін.. Київ : ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. 568 с.
25. Носко Ю. М., Куртова Г. Ю., Давидова Н. А. Удосконалення сенсорного виховання дітей дошкільного віку. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів : НУЧК, 2022. С. 179-183. (Серія: Педагогічні науки).
26. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: Збірник методичних матеріалів / [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова]. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 480 с.
27. Піроженко Т. О., Завязун Т. В., Карабаєва І. І., Соловійова Л. І., Сахно О. О. Ігрова діяльність дошкільника : молодший дошкільний вік. Київ: Генеза. 2016. 88 с.
28. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-те видання, перероблене. К.: ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
29. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
30. Розгорнутий календарний план. Молодший вік / Уклад. С. Ванжа, О. Христосєва. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 112 с.
31. Розгорнутий календарний план. Середній вік / Уклад. С. Ванжа, О. Христосєва, Ю. Романова. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 128 с.
32. Розгорнутий календарний план. Старший вік / Уклад. С. Ванжа, Т. Федюшина. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 144 с.
33. Руденський Р. Аксіологічний потенціал дитячих настільно-друкованих ігор та іграшок мілітарної тематики. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід: збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2022 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н. Л., Литвин Л. М., Поперечна Г. А. Тернопіль: Вектор, 2022. С. 306-309.
34. Сасенко М. С. Формування у дітей дошкільного віку просторових орієнтацій на основі використання дидактичних ігор. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., (Вінниця, ВДПУ імені Михайла

Коцюбинського, 6–7 липня 2022 р.) / за ред. Н. О. Пахальчук ; О. П. Демченко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2022. Вип. 11. С. 150-153.

35. Скрипник Н. І. Методична робота в дошкільній освіті : навчально-методичний посібник. МОН України, Уманський держ. Пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т дошкільної та спец. Освіти. Умань : Візаві, 2019. 108 с.

36. Стаєнна О. Ігрова діяльність дошкільників: сучасний формат. Вихователь-методист дошкільного закладу . 2018. № 10. С. 38-42.

37. Стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 р. № 806.

38. Трикоз С. В. Застосування сенсорних ігор та вправ у навчанні дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2021. № 1(16). 328-344.

39. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку / О. Л. Богініч, Н. В. Левінець, Л. В. Лохвицька, Л. А. Сварковська. К.: Генеза, 2013. 128 с.

40. Швайка Л. А. Методична робота в ДНЗ. Х. Вид. група «Основа», 2017. 304 с.

41. Штурко Г. І. Виховання культурно-гігієнічних навичок у дітей молодшого дошкільного віку: Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва. 2020. 454 с.

42. Шульга Л. Діяльнісний підхід до формування мистецько-творчої компетентності дитини дошкільного віку. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 37, том 3. С. 304-309.

Інформаційні ресурси

1. Весела абетка. Режим доступу: http://abetka.ukrlife.org/cikkavo_ua.htm

2. Відео заняття в закладах дошкільної освіти. Режим доступу: <https://osvita-omr.gov.ua/https-osvita-omr-gov-ua-diialnist-napriamky-roboty-ikt-dystantsiina-osvita-doshkilni-zanyattya/>

3. Вознюк Л. Вірші – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://lesia.vozniuk.com>

4. Всеукраїнська школа онлайн. Режим доступу: <https://www.youtube.com/c/MONUKRAINE>

5. Інструкції з організації охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах [Електронний ресурс] / наказ Міністерства освіти і науки України від 28 жовтня 2014 р. № 985 / Режим доступу: <http://www.edu.kiev.ua/>

6. Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина». Режим доступу: <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

7. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/433-2001-%D0%BF#Text>

Завідувач практики (навчальної, виробничої)

Ольга ТОЛОПКО